

PROJEKT PIELEGNACJI I UZUPEŁNIENIA SZATY ROŚLINNEJ PARKU TYSIĄCLECIA

W ŁĄDKU ZDROJU

**INWESTOR: GMINA MIEJSKA ŁĄDEK ZDRÓJ , RYNEK 31
                         57-540 ŁĄDEK ZDRÓJ**

JEDNOSTKA PROJEKTOWA

PRACOWNIA DOKUMENTACJI

I PROJEKTOWANIA ZIELENI ‘PARK’

Ul. DZIECI WRZEŚNI 4/5 m 5 59-700 BOLESŁAWIEC
polanica@kki.pl

AUTORZY PROJEKTU:

mgr inż. Grażyna Polanica -Traczyńska

mgr inż. Andrzej Traczyński

STYCZEŃ 2006

ZAWARTOŚĆ TECZKI

I Wstęp **str. 1**

II ZAŁOŻENIA DO UZUPEŁNIENIA SZATY ROŚLINNEJ PARKU **str.2-4**

A - INWENTARYZACJA I ANALIZA DENDROLOGICZNA

B - GOSPODARKA DRZEWOSTANEM

C – PROJEKT SZATY ROŚLINNEJ **str. 4-8**

D - TRAWNIKI **str. 8**

str.8

III WSKAZÓWKI AGROTECHNICZNE

str.10-12

IV MATERIAŁY IKONOGRAFICZNE

1. Plan miasta z parkiem Tysiąclecia z okresu międzywojennego
2. Widokówka z fragmentem Porannej Promenady i altaną muzyczną
3. Widokówka sprzed 1939 z pomnikiem upamiętniającym mieszkańców Łądka Zdroju w I wojnie światowej

V TABELE INWENTARYZACYJNE I WSKAZAŃ DO GOSPODARKI DRZEWOSTANEM **str. 13**

PLANSZE

1. Plansza inwentaryzacyjna
2. Gospodarka drzewostanem
3. Projekt uzupełnienia szaty roślinnej

I WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest projekt pielęgnacji i uzupełnienia szaty roślinnej zabytkowego parku Tysiąclecia w Łądku Zdroju.

Historia powstania tego obiektu, jak większości znacznych budowli architektonicznych i innych parków, jest bezpośrednio związana z bezcennym dobrem jakim są wody mineralne oraz wyrastające z tego korzenia szeroko pojęte przyrodolecznictwo. Rozwój uzdrowiska to okres kilku wieków pięknej i bogatej historii lecz ze względu na czas powstania parku, będącego przedmiotem opracowania, ograniczono się do skróconego rysu historycznego II połowy XIX w. i XX-tego stulecia.

Park Tysiąclecia zwany wcześniej Parkiem Marii został założony na łagodnym zboczu w latach 1861-65 z funduszy miejskich. Ma on charakter krajobrazowy. Wiek niektórych drzew (szczególnie dębów, buków i świerków) pozwala domniemać, że „angielską” czyli krajobrazową kreację uzyskano wykorzystując naturalne zadrzewienia rosnące tam wcześniej. Park poszerzył „zielone zaplecze” intensywnie rozwijającego się źródła „Marii”, który niemal 20 lat później uzyskał znaną nam do dzisiaj bardzo reprezentacyjną, neobarokową formę architektoniczną. Zielone, przestrzenne i jednocześnie uporządkowane sąsiedztwo dużego budynku było szczególnie cenne gdyż do połowy lat 30-tych XX wieku teren przed źródłem był zabudowany. Nowy park został dodatkowo wpleciony w skład zieleni kurortowej przez określone zadania i program użytkowy. Wschodnia część parku, w pobliżu kaplicy Marii Panny na Pustkowie, to tzw. Poranna Promenada (Morgenpromenade). W najwyższym punkcie Wzgórza Kaplicznego zlokalizowana była niewielka, ażurowa altana, w której od szóstej rano (!), zgodnie z rozkładem kuracji przyjętym dla uzdrowiska, grała orkiestra. Miejsce wybrane doskonale nie tylko ze względu na bliskość domów zdrojowych, otwartego źródła „Dąbrówka” (dawniej „Marianny”), z którego kuracjusze spacerujący Poranną Promenadą popijali wodę, ale również na położenie w stosunku do stron świata - we wschodniej części parku. Poranne słońce niewątpliwie działa na organizm stymulująco i zdecydowanie pozytywnie. Od strony południowej zieleń parkowa dołączyła do założonej w 1849 r. alei lipowej (ul. Lipowa).

W latach międzywojennych na północnej granicy parku zlokalizowano kilka domów wolnostojących, a w roku 1920 we wschodniej części, na otwartej łące wzniesiono pomnik mieszkańcom poległym w I wojnie światowej.

Okres po II wojnie światowej zapisał się zmianami w granicach parku tzn. wydzielono na plac zabaw działkę w zachodniej części wzdłuż żywopłotu grabowego oka-

lającego teren przed pomnikiem oraz przerwano komunikację w północno – zachodnim narożniku. Oba podziały doprowadziły z czasem również do zmian własnościowych. Swoje piętno odcisnęły też lata 70-te XX w. w postaci pokrytych nawierzchnią bitumiczną dróg oraz obudowanych murkami drzew (w tym pomnikowego buka) w pobliżu mostu prowadzącego do źródła „Marii” (obecnie „Wojciech”).

W szacie roślinnej wyraźnie odczytuje się zubożenie - brak średniego i najniższego piętra roślin tj. krzewów i roślin runa.

Poza kilkoma widokówkami prezentującymi widoki parku Tysiąclecia w obrębie Porannej Promenady oraz pomnika poległych nie znaleziono innych, które mogłyby przybliżyć pierwotny drzewostan. Materiał ikonograficzny sugeruje pewną surowość i „czystość” kompozycji parkowej ze stosunkowo niewielką ilością krzewów. Z uwagi na powyższe, jak i rozpoznanie historyczne oraz stylistyczne podobnych obiektów powstałych w tym samym okresie historycznym przyjęto stylizację w tzw. „duchu epoki”.

II ZAŁOŻENIA DO UZUPEŁNIENIA SZATY ROŚLINNEJ PARKU

Projekt pielęgnacji i uzupełnienia szaty roślinnej parku Tysiąclecia jest zdecydowanie ukierunkowany na powstanie programu naprawczego i podtrzymującego obiekt. Szeroka rewaloryzacja parku związana byłaby z przebudową dróg i schodów, modernizacją oświetlenia i rekonstrukcją altany orkiestrowej. Celowe byłoby połączenie jej z rewaloryzacją innych obiektów parkowych i promenadowych położonymi w sercu źródła.

Postulaty dotyczące uporządkowania i uzupełnienia szaty roślinnej zawierają się w punktach:

- usunięcie drzew chorych, zniszczonych i zniekształcających kompozycję;
- prace pielęgnacyjne i zabezpieczające starodrzew, w tym cięcia drzew nad ciągami komunikacyjnymi;
- likwidację starych, chaotycznie rozmieszczonych żywopłotów i pojedynczych krzewów;
- uzupełnienie i urozmaicenie szaty roślinnej pojedynczymi drzewami, grupami krzewów o charakterze osłonowo – okrywowym, roślinami okrywowymi i żywotnymi bylinami;
- wprowadzenie długowiecznych roślin cebulowych uzupełniających wiosenne ru-no parkowe (bezcenna w tej mierze cebulica syberyjska *Scilla sibirica*);

Przyjęto, że założenie parkowe pozostanie strefą ciszy i spokoju, wręcz może leniwego i spowolnionego odpoczynku, a zatem nie przewiduje się żadnego miejsca ani też programu do prowadzenia imprez masowych skupiających tłumy.

A. Drzewostan – inwentaryzacja i analiza dendrologiczna

Na terenie parku zdecydowanie dominuje drzewostan liściasty. Gatunki iglaste reprezentowane są przede wszystkim przez modrzewie europejskie i świerki pospolite, niektóre wielkiej urody i okazałości. Drzewostan liściasty to przede wszystkim okazałe buki pospolite (w tym w odmianie purpurowej), dęby szypułkowe, lipy drobnolistne i lipy szerokolistne, klony jawory i brzozy gruczołkowate (te w większości w daleko posuniętej schyłkowej fazie życia). Wśród egzotów charakterystycznych dla okresu kształtowania parku zachował się jeden tulipanowiec amerykański (*Liriodendron tulipifera*) – podniszczony i z przerzedzoną koroną.

Pod koronami drzew występują sporadycznie pojedyncze krzewy liściaste – tawuły, krzewuszki, jaśminowce, dereń biały i jedna większa skupina śnieguliczki białej w północno – zachodnim narożniku parku. Murki wzniesione przy wejściu do parku od strony „Wojciecha” wypełniono jałowcami i cisami. Żadna ze skupin i pojedyncze krzewy nie mają istotnego znaczenia dla kompozycji parkowej.

Drzewostan znajdujący się na terenie parku został poddany szczegółowej inwentaryzacji i analizie dendrologicznej. Drzewa zostały oznaczone pod względem gatunkowym, zmierzono obwód pnia w pierśnicy tj. na wysokości 130 cm od powierzchni gruntu, oszacowano wysokość i zasięg korony. Uzyskane informacje zostały zamieszczone w tabeli. Liczba porządkowa w tabeli odpowiada numerowi na planszy. Drzewa zostały poddane jednocześnie przeglądowi sanitarnemu i technicznemu, a także określono ich rolę w kompozycji przestrzennej. Dane zestawiono w tabeli inwentaryzacyjnej w rubryce „uwagi” łącznie ze wskazaniem do gospodarki drzewostanem.

Inwentaryzacja drzewostanu była wykonywana w stanie bezlistnym, dlatego też nie wyklucza się istnienia form barwnych szczególnie w przypadku buków pospolitych i klonów.

B. Gospodarka drzewostanem

. W programie gospodarki drzewostanem drzewa podzielono na grupy:

1. drzewa do pielęgnacji

2. drzewa do usunięcia

- drzewa suche, chore i zniszczone w stopniu nie kwalifikującym je do jakiegokolwiek pielęgnacji oraz samosiewy mało istotne dla kompozycji lecz nadmiernie zagęszczające drzewostan, wrastające w korony drzew;

Do poszczególnych grup drzew przypisano znaki graficzne, którymi oznaczono je na planszy nr 2.

Przewiduje się też wyfrezowanie karpin pozostawionych po wcześniejszych wycinkach drzew, które powinny być usunięte przed wykonaniem obsadzeń.

C. Projekt szaty roślinnej

Rośliny do obsadzeń dobierano kierując się ich atrakcyjnością i przydatnością do górskich warunków Łądką Zdroju (np. mrozoodpornością odmian szczególnie gatunków zimozielonych) oraz aspektem zmniejszania nakładów na pielęgnację wraz z rozwojem. Szczególnie dotyczy to bylin okrywowych, które szybko zadarniają powierzchnię i nie wymagają szczególnej troski w dalszej uprawie.

Istniejący starodrzew rozrośniętymi koronami w znacznym stopniu ogranicza dostęp bezpośredniego światła słonecznego, co determinuje i zmniejsza dobór gatunkowy roślin niższych pięter. Następuje zatem naturalna ewolucja w kierunku roślin o mniejszym zapotrzebowaniu na światło, a często i wodę. Podziw odwiedzających park wzbudzają okazałe drzewa lecz wzrok skupia się przede wszystkim na piętrze krzewów i roślin niższych – runnych. Przyjęto zatem, że drzewostan zostanie uzupełniony pojedynczymi drzewami o charakterystycznym ulistnieniu lub pokroju, a skupiono się na zastosowaniu grup krzewów liściastych i iglastych oraz roślinach runa.

WYKAZ ROŚLIN DO UZUPEŁNIENIA SZATY ROŚLINNEJ

Lp	Nazwa łacińska i polska	Rozstawa	ilość
Drzewa i krzewy iglaste			
1.	Abies concolor 'Argentea' – jodła kalifornijska 'Argentea'		2
2.	Abies nordmanniana – jodła kaukaska		1
3.	Taxus baccata 'Repandens' cis pospolity odm Repandens	0,75	176
4.	Taxus baccata Elegantissima – cis pospolity odm Elegantissima	2,0	15

5.	Taxus media 'Hicksii' – cis pośredni odm Hicksii	2,0	21
6.	Taxus media Wojtek – cis pośredni odm. Wojtek	1,5	28
7.	Thuja occidentalis 'Aureospicata' – żywotnik zachodni odm Aureospicata	2,0	8
8.	Thuja plicata 'Kórnik' – żywotnik olbrzymi 'Kórnik		3
9.	Tsuga canadensis choina kanadyjska		2
	Drzewa liściaste		
10.	Acer paltanoides 'Crimson King' – klon pospolity odm. Crimson King		2
11.	Acer pseudoplatanus 'Leopoldii' -klon jawor odm. Leopolda		1
12.	Aesculus x carnea Briotii – kasztanowiec czerwony odm Briotii		4
13.	Crataegus leavigata 'Pauls Scarlet' – głóg dwuszyjkowy odm Paul's Scarlet	co 6 m	14
14.	Hamamelis japonica – oczar japoński		3
15.	Liriodendron tulipifera – tulipanowiec amerykański		1
16.	Platanus x acerifolia – platan klonolistny		1
17.	Tilia tomentosa – lipa węgierska		1
18.	Tilia x euchlora - lipa krymska		4
	Krzewy liściaste	rozstawa w skupinie w m	
19.	Chaenomeles superba 'Elly Mosel' – pigwowiec pośredni odm. Elly Mosel	0,5	77
20.	Cornus alba Sibirica Variegata dereń biały odm Sibirica Variegata	1,2	36
21.	Cotoneaster multiflorus – irga wielokwiatowa	1,5	43
22.	Cotoneaster salicifolius irga wierzbolistna odm. płożące	0,50	140
23.	Deutzia x hybryda 'Pink Pom-Pom' żylitek mieszańcowy Pink Pom- Pom	1,0	48
24.	Exochorda racemosa – obiela wielokwiatowa	2,0	6
25.	Holodiscus discolor – pustokrężnik dwubarwny	3,0	3
26.	Kalmia latifolia – kalmia szerokolistna odm Pink Charm Olympic Wedding	1,0	25
27.	Kerria japonica 'Plena'– kerria japońska odm. pełna	1,0	18
28.	Mahonia aquifolium – mahonia pospolita	1,0	29
29.	Philadelphus coronarius jaśminowiec wonny	1,2	14

30.	Physocarpus opulifolius 'Luteus' pęcherznica kalinolistna odm. Luteus	1,0	18
31.	Physocarpus opulifolius Diabolo pęcherznica kalinolistna odm. Diabolo	1,0	18
32.	Pieris japonica – pieris japoński	0,75	7
33.	Potentilla fruticosa 'Orangeade' – pięciornik krzewiasty odm. Orangeade	0,45	98
34.	Pyracantha coccinea – ognik szkarłatny	1,5	35
35.	Rhododendron hybr. – azalia mieszańce ogrodowe w tym grupy oznaczone „S” szt.65 wg zamieszczonego dalej doboru oraz odm. Klondyke szt.9 i odm. Canon Double szt.13 sadzone w jednorodnych grupach	0,75	87
36.	Rhododendron luteum – azalia pontyjska	1,5	22
37.	Rhododendron hybr. – różanecznik wielokwiatowy w tym grupy oznaczone „S” szt.32 wg zamieszczonego dalej doboru oraz odm. Catawbiense Grandiflorum – 4 i odm. Roseum Elegans 3 szt.	1,5	39
38.	Ribes sanguineum 'King Eduard II' – porzeczka krwista odm. 'King Eduard II'	0,75	37
39.	Rosa – róże parkowe	1,5	12
40.	Rosa – róże typu okrywowego np. The Fairy	1,0	15
41.	Spiraea 'Grefsheim' – tawuła odm Grefsheim	0,75	22
42.	Spiraea japonica 'Goldflame' – tawuła japońska 'Goldflame'	0,5	57
42a	Spiraea japonica 'Anthony Waterer' – tawuła japońska 'Anthony Waterer'	0,45	200
43.	Syringa chinensis - bez chiński	1,5	15
44.	Syringa vulgaris - bez lilak – dowolność odmian	2,0	15
45.	Viburnum rhytidophyllum – kalina sztywnolistna	2,0	15
46.	Weigela florida 'Purpurea Nana' – krzewuska Purpurea Nana	0,75	51

Byliny i rośliny okrywowe

		ilość sztuk/m ²	ilość
47.	Alchemilla mollis – przywrotnik ostroklapowy	7szt/m ²	301
48.	Bergenia cordifolia – bergenia sercolistna	9szt/m ²	1449
49.	Geranium macrorrhizum - bodziszek korneyasty	7szt/m ²	1379
50.	Hedera helix – bluszcz pospolity	5szt/m ²	2000

51.	Hemerocallis x hybrida – liliowiec odm Crimson Pirate	4 szt/m ²	252
52.	Hypericum calycinum ‘Buttercup’ – dziurawiec kielichowaty odm Buttercup	5 szt/m ²	300
53.	Hosta sieboldiana – funkia Siebolda	5 szt/m ²	185
54.	Hosta undulata Albomarginata –funkia falista odm Albomarginata	7 szt/m ²	161
55.	Sedum spectabile ‘Carmen’ – rozchodnik okazały Carmen	7szt/m ²	511
56.	Tiarella cordifolia – tiarella sercolistna	9 szt/m ²	3069
57.	Vinca minor – barwinek pospolity	9 szt/m ²	5400
58.	Waldsteinia ternata – pragnia syberyjska	12 szt/m ²	7452

Rośliny cebulowe

59.	Scilla sibirica – cebulica syberyjska		12000
-----	---------------------------------------	--	-------

GRUPY RÓŻANECZNIKÓW I AZALII W ZESTAWIENIU ODMIANOWYM

Poszczególne odmiany sadzić grupami bez przemiennego mieszania.

1. azalie mieszańce ogrodowe

Nr grupy	nazwa odmiany	ilość sztuk	wysokość w cm
S-1	Fireball	6	180
	Limetta	7	150
S-2	Pink Delight	7	180
	Sneegold	6	180
S-3	Parkfeuer	7	200
	Oxydol	6	180
S-4	Satomi	6	180
	Homebush	7	160
S-5	Gibraltar	7	160
	Umpqaua Queen	6	170

2. różaneczniki – hybrydy

Nr grupy	nazwa odmiany	ilość	kolor kwiatów
S-6	Catawbiense Grandiflorum	6	ciemny liliowy
	Helsinki University	5	jasny róż
S-7	Nova Zembla	7	czerwony
	Libretto	6	biały
S-8	Rasputin	3	ciemny fiolet
	Roseum Elegans	5	liloworóżowy

D. Trawniki

Nie przewiduje się całkowitej wymiany trawników lecz jedynie uzupełnienie ubytków i szkód powstałych przy innych pracach rewaloryzacyjnych. Do uzupełnienia proponuje się zastosować gotową mieszankę traw o podwyższonej tolerancji na niedobór światła np. Sahara w ilości 2,5 dkg/m² naprawianej powierzchni.

WSKAZÓWKI AGROTECHNICZNE

- przy zakupie materiału roślinnego preferować materiał pojemnikowany i dobrze ukorzeniony;
- w tabeli z wykazem materiału roślinnego podano preferowaną rozstawę krzewów w skupinach
- w kolejnych pozycjach kosztorysu dotyczących poszczególnych gatunków drzew podano preferowane wymiary;
- zakłada się sadzenie drzew i krzewów z całkowitą zaprawą dołów ziemią urodzajną;
- drzewa powinny być wzmocnione 3 palikami i umocowane sznurek konopnym, kokosowym lub specjalną elastyczną taśmą;
- po posadzeniu należy uformować misę ziemną wokół rośliny;
- w przypadku roślin kwasolubnych należy wykonać doły przynajmniej trzykrotnie szersze i głębsze niż bryła korzeniowa zakupionej rośliny, a następnie wypełnić je kwaśnym torfem (ok. pH 4). Jest to zalecenie, które musi być bezwzględnie przestrzegane. Zaniechanie solidnego zaprawiania dołów skutkuje zwykle nie-

powodzeniem w uprawie roślin z tej grupy. Wierzch bryły po posadzeniu przysypać gruntem rodzimym.

- pod róże należy podłożyć przekompostowany obornik;
- przed założeniem rabat i skupin roślin okrywowych konieczne jest bardzo staranne przygotowanie gleby z przekopaniem i wybraniem wszelkich odpadów organicznych i nieorganicznych;
- ilość cebul cebulicy syberyjskiej podana w wykazie należy traktować jako wyjściową do dalszego pokrywania terenu. Jest to gatunek, który znakomicie się rozsiewa.

Opracowała

mgr inż. Grażyna Polanica – Traczyńska

Zamieszczone w opracowaniu materiały ikonograficzne oraz niektóre informacje historyczne dotyczące parku pochodzą m.in. z następujących źródeł:

1. Wojciech Ciężkowski „Łądek Zdrój” , DWE, Wrocław 1998
2. Grzegorz Cieślik – strona internetowa <http://ladekzdroj.w.interia.pl>

